

Tussen bestormen en besturen 55 jaar D66 in de Nederlandse politiek (1966–2021)

Coen Brummer & Simon Otjes (red.)
Boom uitgeverij Amsterdam

Toen Democraten 66 werd opgericht, was het een vreemde eend in de bijt. Hans van Mierlo en zijn medeoprichters wilden met D'66 het bestaande politieke bestel doen ontploffen, waarna de partij zich zou opheffen. Ze wilden pragmatische politiek bedrijven; ideologie was een verboden woord. De partij was niet georganiseerd als klassieke massapartij, maar experimenteerde met een leidendemocratie van *one man one vote*. En ze voerde een Amerikaanse campagne, die door concurrenten met argwaan werd bekeken.

55 jaar later is D66 de tweede partij van Nederland. De democraten namen deel aan kabinetten, leverden ministers en wonnen en verloren verkiezingen – net als andere politieke partijen. Is D66 een partij geworden als alle andere? Of zijn de andere partijen juist op D66 gaan lijken? Daarover gaan de bijdragen in dit boek.

Coen Brummer is directeur van de Mr. Hans van Mierlo Stichting, het wetenschappelijk bureau van D66. Simon Otjes is onderzoeker bij het Documentatiecentrum Nederlandse politieke Partijen van de Rijksuniversiteit Groningen en docent Nederlandse politiek aan de Universiteit Leiden.

Bestellen & meer informatie

d66.nl/tussen-bestormen-en-besturen

€24⁹⁰

5 over 12

Er is geen tijd te verliezen; de klimaatcrisis is nu. In de zomer van 2021 woedden extreme bosbranden in onder andere Canada, Griekenland, Rusland en Turkije. Overstromingen in België, Duitsland en Oostenrijk hadden desastreuze gevolgen voor heel veel mensen. In haar nieuwe rapport waarschuwde de Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) voor het eerst dat we omslagpunten dreigen te bereiken, waarna de gevolgen van klimaatverandering voor mensen onomkeerbaar zijn. Het is 5 over 12.

De klimaatcrisis is de grootste crisis die de liberale wereld de afgelopen decennia links heeft laten liggen, constateerde *The Economist* bij haar 175-jarig bestaan in 2018. Staten, bedrijven en burgers voelen nog altijd te weinig urgentie om de wereld daadwerkelijk anders te denken. 'Ik weet niet wat voor ramp er nog moet plaatsvinden', zegt Adriaan van Dis in deze editie van *Idee*. Hij wijst er bovendien op dat we over grenzen heen moeten kijken. Dat geldt in de eerste plaats voor het mondiale Noorden. '[N]u wordt de oude wereld geconfronteerd met de weerstand van de voormalig gekoloniseerd. Ze zijn de bevoogding beu, ons gescherm met verlichtingsidealen als vrijheid, gelijkheid en broederschap. Idealen waarvan we nooit ook maar iets in de praktijk hebben gebracht.'

Deze editie van *Idee* valt op de mat vlak voordat de volgende grote Klimaatconferentie van de Verenigde Naties plaatsvindt in Glasgow, de zogeheten Conference of the Parties (COP26). De kwestie van rechtvaardigheid voor de landen in het mondiale Zuiden staat bovenaan de agenda. Eerdere

beloftes van steun en klimaatinvesteringen zijn immers niet waargemaakt. Njeri Kabeberi, voormalig directeur van Greenpeace Africa, benadrukt in deze *Idee* hoe belangrijk het in deze context is om milieurechten te erkennen als mensenrechten. 'Als we het hebben over klimaatrechtvaardigheid, waar hebben we het dan over als het niet gaat over rechten? Je spreekt over rechtvaardigheid als iets van je is afgenomen. En er kan alleen iets van je worden afgenomen als het in de eerste plaats met recht van jou was.'

Wat vinden we rechtvaardige – en wat onrechtvaardige – keuzes om de klimaatcrisis het hoofd te bieden? Het moge duidelijk zijn dat we zo snel mogelijk moeten stoppen met de uitstoot van broeikasgassen. Dat is een economische en technologische opdracht. Maar de vraag hoe we dat rechtvaardig vormgeven, is bij uitstek ideologisch. Het vergt van sociaal-liberalen dat we in de spiegel kijken, niet alleen waar het gaat om internationale klimaatrechtvaardigheid. Kan de markt een rechtvaardige oplossing bieden voor de groene transitie? Of is er sprake van roofzuchtige vertraging door vervuilende multinationals? Kan een sterke overheid het tij keren? Of moeten we constateren dat politiek, bureaucratie en bedrijfsleven zich geregeld in een dodelijke omhelzing bevinden? Vinden we de lusten en de lasten van de groene transitie in Nederland eerlijk verdeeld? Of betalen de mensen met de kleinste portemonnees verhoudingsgewijs het meest? En hebben we de rechten van toekomstige generaties en van de natuur wel gewaarborgd? Dat zijn de vragen die we in deze editie van *Idee* bespreken.

Afke Groen
hoofdredacteur *Idee*
afke.groen@d66.nl

